

Päätösehdotuksesta poiketen esitän, että kaupunginhallitus yhtyy valittajien näkemykseen seuraavin perustein:

Kun tarkastellaan koko tähän asiaan liittyvää pääasian käsittelyprosessia, on todettava, että jo lähtökohtaisesti asian valmistelussa ja käsittelyssä on ajauduttu harhateille:

Kaupunginjohtajan luottamuksen arviointi kuntalain 42 §:n mukaan lähtökohtaisesti ei voi sisältää aineksia virka-aseman väärinkäytöstä. Toiminta on lain mukaista ja siihen on luottamushenkilöillä oikeus. Virheeksi on väitetty luottamuksen arvioinnin valmisteluasiakirjan jakamatta jättämistä kaupunginhallituksessa, ennen kuin kaupunginjohtaja oli nähnyt sen ja saattanut antaa siihen oman vastineensa.

Tämä on antanut kaupunginlakimiehelle aiheen pyytää asiantuntijalausunto, jossa vakavasti nostetaan esille syyllisyys oletama virka-aseman väärinkäytöstä kaupunginhallituksen jäseniä Lauri Kososta, Sanna Metsälää, Seija Puputtia, Ari Silvennoista, Eija Stenbergiä ja Anja Backmania kohtaan.

Kohtuullisenkin laintuntemuksen perusteella voidaan nähdä, että asian valmistelussa lakimiehelle on tapahtunut vakava arviointivirhe.

Sama asia on se, että kaupunginlakimies Rasimuksen emeritusprofessori Viljaselta pyytämään lausuntoon, johon Lauri Kososelta, Sanna Metsälältä, Seija Puputilta, Ari Silvennoiselta, Eija Stenbergiltä ja Anja Backmanilta oli pyydetty kuntalain 82 §:n mukainen selitys, ei liitetty selityksen antamista varten kaupunginjohtajan valmistelemaa omaa vastinetta luottamuksen arvioinnin valmisteluasiakirjaan, joten em. henkilöt joutuivat antamaan vastineensa puutteellisin tiedoin ja itseasiassa turhaan kaupunginhallituksen poistettua itseoikaisuna lausunnon pyynnön. Myöhemmin oikeuden päätöksellä kaupunginjohtajan vastine on toimitettu valittajille. Asian käsittelyyn nähden myöhään. Tästä kukaan ei ole nostanut epäilystä virka-aseman väärinkäytöstä.

Huomion arvoista on se, että kaupunginhallitus on kokouksessaan 31.1.2022 § 29 päättänyt toisenlaisen asian kohdalla, mutta kuitenkin luottamushenkilöiden oikeusturvan varmistamiseksi päätöksenteossa, että "kaupunginhallituksen jäsenten on ennen päätöksen tekoa oman oikeusturvansa vuoksi saatava ensisijaisesti kaupunginlakimiehen tai mikäli lakimiestä ei ole käytettävissä, kaupungille lakiasioissa palveluja antavan lakimiehen näkemys selvityspyynnössä esitetyistä sekoista."

Tämä osoittaa jo sen, että kaupunginhallitus tunnustaa, että luottamushenkilöt eivät välttämättä luota asioiden valmisteluun ja sen oikeellisuuteen ja että luottamushenkilöillä on oikeus saada päätöksenteon oikeellisuuden turvaksi tarvittaessa riittävää oikeudellista apua.

Tässä kaupunginjohtajan luottamuksen arviointiprosessissa luottamushenkilöillä ei ollut käytössä Kaupunginlakimiehen oikeudellista apu, kun hän toimi kaupunginjohtajan lakimiehenä.

Kuntalain 82 § säätelee luottamushenkilöille maksettavista palkkioista ja korvauksista. Vaikka laissa keskitytäänkin kokouspalkkioihin, ansionmenetyksen korvauksiin ja matkakorvauksiin ja joihinkin muihin luottamustoimenhoitamisesta johtuviin korvauksiin, niin nykyään useissa kunnissa luottamushenkilöille annetaan tietokoneet, puhelimet, internetyhteydet ja järjestetään koulutusta, jotta luodaan edellytykset muuttuvassa ja kehittyvässä yhteiskunnassa hoitaa luottamustehtäviä.

Savonlinnassa ei ole panostettu luottamushenkilöiden laintuntemuksen koulutus ja siksi tarpeet lainopillisen avun saamiseksi ovat olleet siinäkin mielessä perusteltuja.

Näin ollen yhdenvertaisuuden ja oikeudenmukaisuuden perusteella on kohtuullista, että kaupunki korvaa näille luottamushenkilöille oikeudellisen avun kustannukset. On syytä huomata vielä kerran, että kysymys ei ole ollut vahingonkorvauksesta, vaan luottamustehtävien hoidosta syntyneiden kustannusten korvaamisesta. Tämä on merkityksellinen ja periaatteellinen kysymys, jossa kaupunginhallitus muuttaa asiaa toiseksi, mitä se on.

Jäljempänä on yksityiskohtaisesti käyty läpi vastuuhenkilöiden roolit ja menettelyt asiassa.

Kaupunginhallituksen puheenjohtaja Kirsi Torikan rooli valmistelijana ja esittelijänä kaupunginhallituksen kokouksessa 7.12.2020.

Kaupunginhallituksen silloinen puheenjohtaja Kirsi Torikka on tilannut juridisen, maksullisen lausunnon asianajaja Antti Vainiolta. Lausunto on päivätty 8.12.2020. Kaupunginhallituksen kokous, johon tämä asiakirja on väitetty tilatuksi, on pidetty 7.12.2020. Torikka ei myöskään esimerkiksi tuonut millään tavalla kokouksessa esille valmistelun mahdollista keskeneräisyyttä lausunnon saamisen osalta.

Katsomme, että Torikka on ylittänyt valmistelijan toimivaltansa, koska kyseessä on ollut luottamushenkilöiden toimivaltaan kuuluvasta poliittisen luottamuksen arvioimisesta, jota ei voi suorittaa ulkopuolinen asianajaja luottamushenkilöiden puolesta. Lisäksi mikäli lausunto on tilattu vasta 7.12.20 kokouksen jälkeen, on hänen esittely- ja valmisteluvastuunsa päättynyt, koska asia poistettiin itseoikaisuna.

Kyseisessä asiakokonaisuudessa on ollut kyse kaupunginjohtajan poliittisen luottamuksen arvioimisesta, joka kuuluu kuntalain mukaan yksinomaan luottamushenkilöille. Ei siitä onko kaupunginjohtaja toiminut lain mukaan vai ei. Kaupunginhallituksen enemmistöllä oli koko ajan ilmiselvästi tavoitteena tuoda keskusteluun kaupunginjohtajan poliittisen luottamuksen arviointi: kaupunginhallituksen enemmistö ei saanut tähän asianmukaista valmisteluapua ja esittelijää, koska hallintojohtaja-lakimies oli ilmoittanut olevansa esteellinen – syystä, joka on epäselvä – ja kaupunginhallituksen puheenjohtajan passiivisuus ja osaamaton menettely. Mikäli asia olisi valmisteltu asianmukaisesti, olisi kaupunginhallitus voinut niin päättäessään tehdä esityksen valtuustolle asiasta. (Nythän asia tuli käsitellä puheenjohtajan selostuksen pohjalta, mutta selostusta ei tullut, vaan asian keskustelussa jäsen Stenberg teki normaalin esityksen.)

Asia lopulta käsiteltiin KV 15.12.21 §71 ”Kuntalain 43§ mukaista aloitetta koskien Janne Laineen luottamusta”, ja valtuustossa lähes puolet kannatti esitystä. Poliittisen luottamuksen arviointi on näin ollen ollut perusteltua ja luottamushenkilöiden toimivaltaan kuuluvaa.

Lisäksi tuli esille, etteivät valitukseen liittyvät pykälät eivät olleet kuntalain mukaisesti liitetty pöytäkirjaan.

1. Kaupungin hallintojohtaja-kaupunginlakimies Aki Rasimuksen rooli asiassa

1.1. Hallintojohtaja-lakimies Rasimus on ilmoittanut olevansa esteellinen tähän asiakokonaisuuteen liittyvissä kaikissa asioissa aikavälillä KH 9.11.20 § 420, 23.11.20 § 460, 7.12.20 § 465.

Katsomme, että esteelliseksi julistautuneen virkamiehen ei tulisi lähteä valmistelemaan asiaa kokouksen ulkopuolella: Rasimus on kuitenkin tilannut samaan aikaan lähes identtisen lausunnon asianajaja Vainiolta kuin Torikka kohdassa 1.

Samoin katsomme, että se, joka on hyväksynyt Torikan ja Rasimuksen tilaamat lausunnot, on toiminut virkavelvollisuuden vastaisesti, koska kyse on ollut luottamushenkilöille kuuluvan poliittisen luottamuksen arvioimisesta, eikä lausuntoja olisi tullut tilata kaupungin varoista.

1.2. Katson, että Aki Rasimus on ylittänyt harkintavaltansa tehdessään esityksen KH 22.2.21 §74 kaupunginhallitukselle asiasta, joka on jo itseoikaistu kaupunginhallituksessa aiemmin KH 7.12.20 § 465. Kyse ei ole ollut Rasimuksen taholta lainmukaisuuden arvioimisesta, vaan poliittisten päätösten jälkikäteisestä tarkoituksenmukaisuuden arvioimisesta.

Tekemäänsä esitystä varten hallintojohtaja-kaupunginlakimies on tilannut juridisen, maksullisen lausunnon emeritusprofessori Pekka Viljaselta. Lausunto sisältää monia muita seikkoja kuin vain ”muistion jakamiseen” liittyviä seikkoja. Samoin se, että selvitystä pyydettiin yksilöimättä, mistä selvitystä pyydetään, kuten myös se, että maallikko-luottamushenkilöt laitettiin vastaamaan oikeusoppineen kirjallisiin näkemyksiin, heikensivät olennaisesti vastaajien oikeusturvaa, eivätkä olleet hallinnon oikeusperiaatteiden mukaisia.

Tätä lausuntoa olivat tukemassa silloiset kaupunginhallituksen jäsenet Tuukka Suomalainen, Ari Ora, Juha Kukkonen, Kirsi Torikka ja Matti-Pekka Parkkinen.

Sama tilanne toistui kun 26.4.21 professori Viljaselta oli tilattu uusi lausunto vastineeksi selityksen antaneiden vastauksiin, johon luottamushenkilöinä toimivat kaupunginhallituksen jäsenet laitettiin niin ikään antamaan selityksensä.

Kaupunginjohtaja Laine ei ole tehnyt ilmoitusta epäasiallisesta kohtelustaan työnantajalle (kaupunginhallitus) tai työsuojeluun. Väitteet kaupunginjohtajan epäasiallisesta kohtelusta perustuvat näin ollen yksistään kaupunginhallituksen vähemmistöjäsenien syksyllä 20 esittämiin näkemyksiin ja mielipiteisiin, jotka on kirjattu pöytäkirjaan eriävinä mielipiteinä. Tämä on myös osaltaan osoitus siitä, että 22.2.21 käynnistetyssä selvittelyprosessissa on ollut kyse poliittisten päätösten tarkoituksenmukaisuuden – ei lainmukaisuuden - arvioimisesta jälkikäteen.

Kaupunginhallituksen enemmistön syksyllä 2020 laatimaa asiakirjaa koskeva julkisuuskeskustelu on ollut epäselvää. Yhtäältä on väitetty, että jäsenet eivät olisi halunneet julkaista sitä. Henkilöt itse ovat todenneet, että olisivat halunneet antaa kaupunginjohtajan itse päättää muistion julkistamisesta hänen sen nähtyään. Olihan aluksi kyse vasta asian ottamisesta valmisteluun ei sen käsittelystä. Näin toimiessaan he ovat pyrkineet nimenomaan turvaamaan asian käsittelyn arkaluonteisuutta.

Selvitystä pyydettyjen luottamushenkilöiden oikeusturvaa heikennettiin merkittävästi myös siinä, että kaikkia asiakirjoja, jotka olisivat olleet olennaisia selityksen antamisen kannalta, ei luovutettu heidän käyttöönsä. Tästä hallinto-oikeus onkin jo antanut päätöksensä 12/21 ja todennut päätöksen virheelliseksi

2. Kaupunginhallituksen puheenjohtaja Anna-Kristiina Mikkosen rooli

Kaupunginhallituksen puheenjohtaja, silloin valtuuston puheenjohtaja Anna-Kristiina Mikkonen on tukeutunut valmistelussaan KH 15.11.21 § 488 asianajaja Vainioon. Hallinnon oikeusperiaatteiden nojalla Mikkosen olisi tullut vastata valmistelun asianmukaisuudesta ja puolueettomuudesta. Se, että vasta jälkikäteen ilmeni, että valmisteluun on osallistunut asianajaja Vainio, joka on lausunut tähän oikaisuvaatimuksen kohteena olevaan asiaan lausuntoja aiemmin, on heikentänyt paitsi 15.11.21 kokouksessa osallistuvien mahdollisuutta arvioida Mikkosen tekemää esitystä, niin on myös ratkaisevasti vaikuttanut oikaisuvaatimuksessa tehtyyn ratkaisuun. Mikäli asia olisi

valmisteltu tässä esitetyistä näkökulmista, olisi päätös voitu ratkaista asianosaisten kannalta myönteisesti.

Muutosesitys kaupunginhallitukselle:

Kaupunginhallitus päättää lausuntonaan yhtyä valittajien näkemyseseen ja esittää, että valituksenalainen päätös kumotaan ja asia palautetaan uudelleen käsiteltäväksi.